

Suomen Lakimiesliitto
Uudenmaankatu 4-6 B
00120 Helsinki

Oikeusministeriö
oikeusministerio@om.fi
marietta.keravuori-rusanen@om.fi

Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittäminen

Suomen Lakimiesliitto – Finlands Juristförbund ry (jäljempänä Lakimiesliitto) lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunto

Lakimiesliitto pitää erittäin tarpeellisena hallinnollisia seuraamuksia pohtivan työryhmän asettamista sekä hallinnollisia sanktioita koskevan yleissääntelyn tarpeellisuuden ja sisällön kartoittamista. Hallinnon eri toimialoille esitettyjen yksittäisiä seuraamuksia ja niiden soveltamista koskevien kysymysten sijaan (muistiolunnon sivut 6, 11, 16 ja 21) liitto ottaa lausunnossaan yleisemmin kantaa muutamaan muistiolunnonnoksessa käsiteltyyn prosessuaalisiin näkökohtaan sekä yleissääntelyä koskeviin pohdintoihin (kappaleet 3 ja 4).

Muistiolunnonnoksessa on ansiokkaasti nostettu esiin ne rikosprosessissa keskeiset oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteet, joiden tulisi olla myös hallintolainkäytön taustalla, kun käsiteltävänä on sanktioluonteisia seuraamuksia. Periaatteiden kirjaaminen yleislakiin on kannatettavaa siitä huolimatta, että hallintolainkäytössä esimerkiksi itsekriminointisuoja sisältyy poikkeaa rikosprosessista erilaisten tiedonantovelvollisuuksien johdosta. Hallinnollisten seuraamusten määrääminen on edellä todetun mukaisesti juridisesti varsin vaativa ja laaja-alainen tehtävä. Tämä seikka on syytä huomioida lain säännöksiä kirjoitettaessa. Tämän vuoksi Lakimiesliitto pitää lisäksi ehdottoman välttämättömänä, että hallinnollisten seuraamusten määrääminen keskitetään hallintoviranomaisissa ylemmän oikeustieteellisen korkeakoulututkinnon suorittaneille virkamiehille. Asiaan voitaisiin ottaa kantaa vähintään säädettävän lain perusteluissa, jollei pidetä mahdollisena säätää asiasta suorasanaisesti laissa.

Lakimiesliitto pitää hallinnollisia sanktioita koskevaa yleislakia tarpeellisena ja muistiolunnonnoksen luetteloa sivulla 26 hyvänä lähtökohtana lain sisällölle. Luettelossa mainituista asioista seuraamusten määräämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus ja vanhentumisaika ovat kuitenkin seikkoja, joista jatkossakin olisi tarkoituksenmukaisinta säätää erityislainsäädännössä ottaen huomioon, että mainitut seikat ovat usein riippuvaisia kunkin erityislain tarkoituksesta ja erityispiirteistä.

Hallinnollisen sanktion määritelmän ottaminen lakiin on sen lainsäädännöllisestä haastavuudesta huolimatta erityisen tärkeää paitsi hallintoviranomaisille myös yleisille tuomioistuimille. Toivottavaa olisi, että seuraamusten rangaistusluonteisuus olisi nykyistä helpommin erotettavissa hallinnollisista turvaamistoimenpiteistä ja muista selkeästi ei sanktiollisia piirteitä sisältävistä seuraamuksista muun muassa tilanteissa, joissa rikosprosessin aikana joudutaan harkitsemaan, ollaanko asiassa lähellä kaksoisrangaistavuuden (ne bis in idem) -kiellon rikkomista. Myös kaksoisrangaistavuuden kiellon ottaminen yleislakiin on toivottavaa. EIT:n ratkaisukäytännön dynaamisuuksien huomioon ottamisen voisi varmistaa esimerkiksi samankaltaisella lainsäädäntöratkaisulla kuin nykyisessä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 25 §:n 3 momentissa liittyen hyödyntämiskieltoihin. Siinä lainvastaisesti hankitun todisteen hyödyntäminen on sidottu oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin käsitteeseen, joka muotoutuu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännön mukana.

Työryhmän tehtävänä on hallinnollisia sanktioita koskevan yleissääntelyn lisäksi laatia ehdotus lainvalmistelun tukena käytettäväksi hallinnollisten seuraamusten sääntelyperiaatteiksi. Lakimiesliitto katsoo, että mainitun laisille periaatteille on käyttöä. Siitä huolimatta, että enenevä osa lainsäädäntövelvoitteista koskien myös hallinnollisia seuraamuksia tulee EU-tasolta, sanktioiden tarkoituksenmukaisuutta ja suhdetta muuhun lainsäädäntöön olisi hyvä arvioida yhteisten kriteereiden ja periaatteiden pohjalta. Myös sanktiolainsäädännön tiukkoja laillisuusvaatimuksia olisi mahdollista korostaa yhtenäisissä sääntelyperiaatteissa.

Lausunto
Rangaistusluonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevan sääntelyn kehittäminen
OM 7/41/2017
8,1,2018

Jore Tilander
Toiminnanjohtaja